ПРОЕКТ „ПРОДЪЛЖАВАМЕ ЗАЕДНО“

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ” С. РУМЯНЦЕВО, ОБЩ. ЛУКОВИТ
ОБЛ. ЛОВЕЧ УЛ. „ЦЕНТРАЛНА”№18 ТЕЛ. 06985 2216, E-MAIL: OU_RUM@ABV.BG

ПРОГРАМА

ДЕТСКО И МЛАДЕЖКО УЧАСТИЕ

AMERICA FOR BULGARIA FOUNDATION

Учим заедно

Заедно в час

сдружение знание Ловеч

ЗАЕДНО В ЧАС

Фондация „Заедно в час" е една от най-активните образователни организации в България, която вече 11 години работи за осигуряването на равен достъп до качествено образование на всяко дете в България. За тази цел фондацията развива нови учители, подкрепя цели училищни екипи и изгражда партньорства за въвеждането на добри практики в образователната система.

Повече за дейността и програмите на организацията:

„Заедно в час" е създадена по инициатива и с щедрата финансова подкрепа на фондация „Америка за България" и е част от международната мрежа Teach For All.

www.zaednovchas.bg

АМЕРИКА ЗА БЪЛГАРИЯ

Фондация „Америка за България" е независима, неправителствена и неполитическа американска благотворителна фондация, която работи в партньорство с български организации за укрепване на частния сектор и демократичните институции в страната. Фондацията е плод на успеха на Българоамериканския инвестиционен фонд (БАИФ), създаден през 1991 г. от Конгреса на САЩ с подкрепата на Американската агенция за международно развитие. За повече информация: www.us4bg.org.

Този продукт е създаден по програма „Учим заедно" на фондация „Заедно в час" и реализиран с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България".

Изявленията и мненията, изразени тук, принадлежат единствено на Финансираната страна ОУ „Христо Ботев" село Румянцево, и не отразяват непременно вижданията на Фондация „Америка за България", фондация „Заедно в час" или техните партньори.

ЗА ПРОЕКТА

Проект „Продължаваме заедно“ се изпълнява от ОУ „Христо Ботев“ село Румянцево, в партньорство със Сдружение „Знание“ и с финансовата подкрепа на Фондация „Заедно в час“ по програма „Учим заедно“.

Целта на проекта е да подкрепи директно учениците чрез предоставяне на възможности за: занимания за подобряване на социално-емоционалните компетентности (СЕК), школи за допълнителна подготовка за НВО - VII клас по български език и математика, арт-терапия за ученици със СОП. Проекът е насочен и към насърчаване на детското и младежко участие в училище чрез занимания и реализиране на младежки инициативи за включване на ученици в процеса на вземане на решения в училище.
Проектът цели и привличане на родителите в живота на училището чрез създаване на родителски клуб „Информирано доверие“.

ЗА ПРОГРАМАТА

Училищната среда не предлага достатъчно условия за включване на учениците във вземането на решения. Това е една от причините учениците да нямат достатъчна мотивация за посещение на учебни занятия. Програмата за ДМУ предлага възможност на ученици от V-VII клас да участват в процеса на обсъждане на проблеми, приоритизиране и избор на проблем, по който да се работи с набелязване на стъпки за решаването. Участниците ще реализират училищни инициативи, свързани с младежкото участие в училище.

ЦЕЛИ И ТЕМИ НА ПРОГРАМАТА

ЦЕЛИ

·Изграждане на уважение към опита на учениците и признаване на разнообразието от възможни гледни точки;
·Овластяване на учениците да допринасят за решението на училищни проблеми;
·Разбиране на собствените си основни права;
·Окуражаване на нейерархична и демократична среда на сътрудничество;
·Генериране на идеи за училищни инициативи на база установени проблеми и предизвикателства.

ТЕМИ / СЕСИИ

1. Въведение – В тази въвеждаща сесия ще се приемат норми на поведение по време на реализиране на програмата.
2. Права на децата - основна информация за Конвенция за правата на децата.
3. Форми на детско участие - Отговори на въпроса "Как да участваме?"
4. Детско участие в училище - Обсъждане на проблемите в училище и какви са възможните решения
5. Практическа сесия – Обсъждане на инициативи за участие в училище

ПАРАЛЕЛНИ ДЕЙНОСТИ

ТРИБУНА ЗА:

-Важни съобщения
-Добрата новина
-Благодаря
-Призив

Във всяка класна стая, ако е възможно и на официалното табло на училището, да се поставят табла, на които всеки ученик да може да сподели добра новина, да направи важно съобщение, да благодари на някого (учител, съученик, подкрепящ персонал, родител..), да поиска помощ или да направи призив.
Могат да се оформят 4 табла, по следния пример:

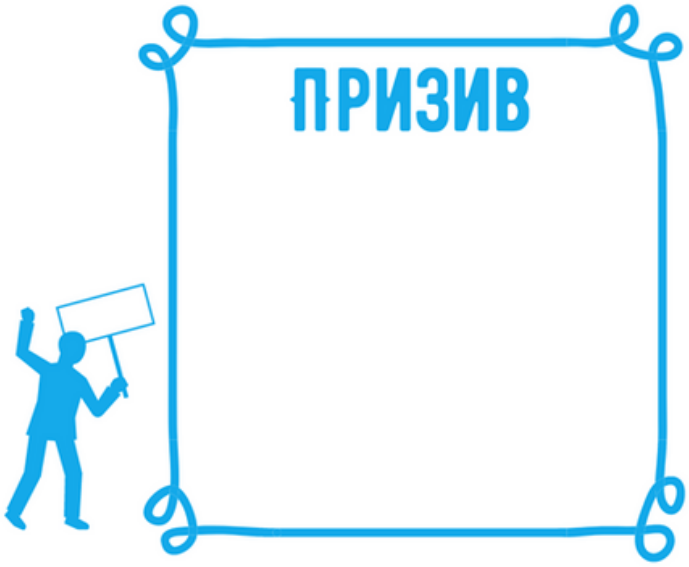

РАЗВИТИЕ НА ДЕЦА 11- ДО 13-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

Когнитивно и емоционално развитие

Децата на възраст 11-13 години показват доста сериозна зрялост в способността да мислят абстрактно. Те обичат да спорят и обсъждат, намират някои игри за твърде предвидими и досадни и предпочитат комплексни дейности, включващи създаването на уникални стратегии и продукти.
Проявяват тенденция към перфекционизъм в това, което правят и започват да схващат, че на дадена история или събитие може да се гледа от повече от един ракурс.
В тази възраст децата показват нарастващ интерес към социалните и текущи събития

Социално развитие

Проявяват нарастващ интерес към една по-широка социална и физическа среда и обичат да тестват собствените си граници, както и тези на другите.
Все повече се интересуват как изглеждат в очите на другите
харесва им да се учат от ролеви модели.
На тази възраст започват да измислят по-сложни игри в групи и по отбори, харесва им да си взаимодействат в името на общи цели и силно се влияят от мненията и поведението на връстниците си.

ТЕМА 1 ВЪВЕДЕНИЕ

ЦЕЛИ

-Запознаване с програмата и целите;
-Да се запознаят учениците с важността на правилата и нормите на поведение;
-Обсъждане и приемане на правила на работа;
- Въведение в темата „участие“

РЕСУРСИ И МАТЕРИАЛИ

- Листи
- Картон
- Маркери
- Кутия
- Листо за флипчарт

ДЕЙНОСТИ

Упражнение за загряване:
Започнете заниманието като кажете, че в началото всички ще се раздвижим.
Нека се разходим свободно в класната стая, като кажа „кръг“ – всички се хващаме за ръце и трябва да се подредим във формата на кръг. Като кажа „квадрат“ – всички заедно правим формата на квадрат (триъгълник и т.н.).
Упражнението се изиграва няколко пъти.
След това разделяме класа на две групи. Имат една и съща задача (например да направят триъгълник). След това даваме различни задачи на различните групи.
Задайте въпроса „Какво според вас значи „участие“?“
Какво значи думата УЧАСТИЕ – да сме част от нещо. Ние сме част от: класа, училището, селото, семейството, отбора по футбол …
Преди малко всички вие, бяхте част от кръга, участвахте в направата на кръг, квадрат, триъгълник. Какво беше чувството да участвате? Зависеше ли нещо от вас? Как се чувствахте, когато имахме две групи и не участвахте в другата група?

Можете ли да дадете пример в какви дейности сте участвали. (изписват се на флипчарт или на дъската, най-добре е на карти (лист или картон формат А5).
Насочете учениците, ако се затрудняват: „Помислете за дейности в училище, у дома и т.н.)
(помагам на тате/мама да сготви, помагам на мама/тате да смени крушката, ремонтира нещо, помагам на баба/дядо да посади цветя или зеленчуци, берем ябълки… участвам в оцветяването на рисунката на сестра ми, участвам в почистването на училищния двор, участвам в хор, участвам в избора на меню за вечеря, избор на подарък за рожден ден на сестра ми, участвам в избора на дрехи за брат ми …, участвам в боядисването на оградата, участвам в избора на име на кучето ни и т.н.)

ТЕМА 1 ВЪВЕДЕНИЕ

ДЕЙНОСТИ

Доброволно или задължително е било това участие?
Нека разделим дейностите, в които участвате на две групи (доброволно/задължително) — правим 2 групи с различни цветове очертаваме или групираме картите, ако сме използвали карти.
Нека погледнем какви са доброволните ви участия.
Защо участвате в доброволни дейности?
Какъв е мотива ви? — записват се всички възможни отговори на въпроса.
Защо е важно да участваме? (ефекта от участието) всеки ефект се записва.
В тази програма ще научите повече за участието, за правата и отговорностите ни, за това как се отразява нашето участие на общата цел и как може да организираме инициативи в училище.

Стандарти на поведение по време на сесиите.
По групи — обсъждане и записване на предложенията на учениците:
1.Поведение — как да се държим по време на сесиите.
2.Как искаме другите да се отнасят към нас по време на сесиите.
3.Предсатвяне и обобщаване на предложенията.
4.Приемане (подпис на правилата)

Закриване и обобщаване
Какво ми хареса, какво искам да се промени, какви въпроси и предложения имам.
Кутия за предложения и въпроси на класа.

СЪВЕТИ КЪМ УЧИТЕЛЯ

За предизвикване на интерес към темата „участие“:
Подпомагайте децата, мотивирайте ги да дават отговори, като им казвате, че няма грешни отговори, важно е всеки, който иска да се чувства свободен да изказва мнение.

„Детското участие представлява информирано и доброволно включване на децата, в това число на деца от маргинализирани групи, деца на различна възраст и с различни способности, във всички въпроси, които ги засягат пряко или косвено.“[1]

[1] УНИЦЕФ

ТЕМА 2 ПРАВА НА ДЕЦАТА

ЦЕЛИ

- Запознаване с правата на детето;
- Осъзнаване на разликите между права и правила;
- Обсъждане на правилата в училище.

ДЕЙНОСТИ

Откриване

Обобщение на това какво се случи в предходното занимание.

Упражнение за загряване

Ден-нощ, топло-студено, сол-пипер

Ще казвам по една дума, всички вие трябва да я повторите. Кажете силно думите:
Ден, топло, сол.

Повтаряте всяка дума няколко пъти в различен ред.
Сега, всеки път, когато кажа „ден“, вие ще казвате „нощ“. Останалите думи остават същите.
Ден = нощ
Топло = топло
Сол = сол

Сега променяме думата „топло“. Като кажа, „топло“, вие ще кажете „студено“
Ден = нощ
Топло = студено
Сол = сол

Сега променяме и „сол“. Като кажа „сол“, казвате „пипер“.
Ден = нощ
Топло = студено
Сол = пипер

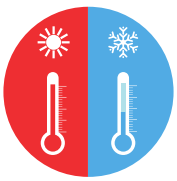

РЕСУРСИ И МАТЕРИАЛИ

Опростена версия на КОМПАС, Съвета на Европа, наръчник за обучение по правата на човека за деца http://coiduem.mon.bg/wp-content/uploads/2018/06/kompasito_bg.pdf

Конвенция за правата на детето на ООН – Брошура на УНИЦЕФ, адаптирана версия за деца https://www.unicef.org/bulgaria/sites/unicef.org.bulgaria/files/2018-09/CRC_ChildFriendly_2017_0.pdf

ДЕЙНОСТИ

Правата на коня

Цели:

• Показване на децата, че те инстинктивно са наясно с правата на децата;
• Обвързване на човешките нужди с човешките права.

1.Помолете децата да си представят, че притежават кон, те трябва да се грижат за него и да му дадат име. Трябва да помислят за всичко, от което се нуждае конят, за да бъде щастлив, здрав и да се чувства в безопасност.
Попитайте учениците „Кои са всички неща, от които се нуждае конят?“
Най-вероятно ще предложат неща, като обор, слама, храна, вода, упражнения, внимание, любов, а може би и още един кон, с който да си правят компания. Напишете „КОН“ отгоре на лявата колона в таблица, като показаната по-долу, и запишете отговорите на децата.

2. След това попитайте, „Кой носи отговорност за гарантиране на това, конят да получи всичко, от което се нуждае?“ Запишете отговорите на децата. Вероятно посочените ще са те или собственикът на коня.

3. Потвърдете кои са нещата, от които конят се нуждае, за да оцелее и да се развива, като например храна, вода и обор. След това задайте въпроси като следните:
a. Ако конят наистина се нуждае от тези неща за да оцелее, то той трябва ли да има право на тях?

4. След това запишете „ДЕЦА“ отгоре на дясната колона и помолете групата да проведе мозъчна атака за това от какво се нуждаят децата, за имат щастлив, безопасен и здравословен живот?“ Запишете отговорите на децата, като помогнете за извличане на важни неща, като дом, храна, вода, семейство, приятели, играчки, образование, любов и внимание.

5. Попитайте „Кой носи отговорност и дава гаранция, че децата ще получат нещата, от които се нуждаят, за да бъдат щастливи, здрави и в безопасност?“ Насърчавайте отговори като възрастните, родителите, семейството и ангажираните с грижите за децата.

6. Задавайте въпроси като описаните по-долу, за да разширите фокуса върху правата на децата като добавяте допълнителни нужди към таблицата:
a. От какво се нуждаят децата, за да бъдат защитени, да оцелеят, да се развиват и да са включени в различни дейности.
b. Ако децата се нуждаят от тези неща, то те трябва ли да имат право на тях?
c. Кой носи отговорност за гарантиране, че децата имат тези права?

7. Попитайте класа дали някога са чували за Конвенцията за правата на детето (КПД). Дайте им копия от адаптираната за деца версия (вж. Приложение). Обяснете, че този документ определя нещата, на които всяко дете по света има право.

ДЕЙНОСТИ

Поканете децата да сравнят своя списък, записан в таблицата, с правата в КПД. Изтъкнете, че те са създали списък с правата на децата. Задайте въпроси, като например:

Какви нужди посочихте, които могат да бъдат намерени и в КПД? Обозначете ги със звездичка в таблицата.

Отбележете, че класът от самото начало е знаел от какво имат нужда децата, за да се развиват и растат, без да се е налагало учителите да им обясняват това. Те са експерти по отношение на собствения си живот! Обяснете, че КПД има за цел да подкрепя правата на децата, да ги защитава, да ги осигурява и да гарантира, че те могат да участват в света около тях.

ОПРОСТЕНА ТАБЛИЦА

КОН	ДЕЦА

ПРАВИЛА В УЧИЛИЩЕ

МОДЕЛ ЗА УЧИЛИЩНИ ПРАВА И ОТГОВОРНОСТИ

Права	Отговорности
Аз имам правото	**Аз имам отговорността**
Да се отнасят към мен с уважение и любезност: Никой да не ме дразни, унижава или наранява	Да се отнасям към всички с уважение и любезност като не ги дразня, унижавам или наранявам
Да бъда себе си: Никой да не се отнася несправедливо към мен заради външния ми вид, способностите ми, убежденията ми или пола	Да уважавам индивидуалните различия като се отнасям към всички справедливо, независимо от тяхната външност, способности, убеждения или пол
Да бъда в безопасност: Никой да не ме заплашва, тормози или уврежда моята собственост.	Да помагам за безопасната среда като не извършвам опасни неща, опазвам своята собственост, не заплашвам и не тормозя другите, и като уважавам тяхната собственост
Да бъда чуван: Никой да не ми крещи и моите мнения да се взимат предвид	Да изслушвам другите, да взимам предвид техните мнения, да позволявам другите да бъдат чути
Да бъда свободен да изразявам моите чувства и мнения без критицизъм и да научавам за себе си чрез конструктивна обратна връзка	Да изразявам себе си уважително и по начин, който да позволи на другите да ме чуят, да позволявам на другите да изразяват себе си и да им подавам конструктивна обратна връзка
Да уча и да получавам помощ за да го правя	Да приемам помощ, когато ми е дадена за да нараснат моите възможности да уча и да израствам и безусловно да помагам на другите, когато мога
Да очаквам, че всичките ми права са гарантирани при всички обстоятелства и да получавам помощ от длъжностните лица, когато случая не е такъв	Да приемам помощ, когато ми е дадена за да нараснат моите възможности да уча и да израствам и безусловно да помагам на другите, когато мога

ТЕМА 2 ПРАВА НА ДЕЦАТА

ДЕЙНОСТИ

Ползването на права изисква всеки да приеме известни отговорности.
Отговорностите са.....

- Онова, което винаги се очаква да правите
- Начин, по който се очаква да постъпите
- Начин, по който се очаква да се отнасяте към някой друг

Правата са.....

- Гарантирани условия (нещо, което трябва винаги да очаквате)

Закриване – обобщаване на сесията и даване на обратна връзка чрез:

-Нещо, което ми хареса
-Нещо, което искам да се подобри/промени Предлагам ...

СЪВЕТИ КЪМ УЧИТЕЛЯ

Приключете заниманието като прочетете на глас адаптираната за деца версия на КПД, като всеки ученик прочита различен член.
При сравняване на списъка на учениците с КПД, организирайте обсъждане на това, което са пропуснали, като задавате въпроси като:

- Има ли други нужди и права в КПД, които не фигурират във вашия списък?
- Защо, според вас, те са включени в КПД?
- Защо се сетихте за тези нужди и права?

Разбирането на гражданството в Конвенцията за правата на детето минава отвъд строго законовото такова. То включва много права, гарантирани на пълнолетните в по-ранни документи за правата на човека, такива като Европейската Конвенция и двете Спогодби. Конвенцията за децата, обаче, подчертава, че не само възрастните, но също така и децата имат право да участват във всички аспекти на живота на общността като съществен аспект от гражданството им:

• Член 9: да участват в процедури за настойничество или попечителство на детето.
• Член 12: да участват във вземането на решения по „всички въпроси отнасящи се до детето".
• Член 13: да изразяват мнения и да придобиват и предоставят информация.
• Член 14: да изразяват възгледи по въпроси свързани със свободата на мисълта, съвестта и религията.
• Член 15: да общуват с други.
• Член 23: правото на дете с умствени или физически недостатъци на „активно участие в общността".
• Член 30: правото на деца от малцинства или произхождащи от коренното население да участват в общността на собствената им група, както и в по-голямата общност.
• Член 31: да участват пълноценно в културния живот и изкуствата.

ТЕМА 3 ФОРМИ НА ДЕТСКО УЧАСТИЕ

ЦЕЛИ

- Задълбочаване на разбирането на участието;
- Разбиране на смисъла на честни и демократични избори;
-Упражняване провеждането на честни избори;
- Научаване на механизма на демократичното гласуване;
- Оценяване значението на гражданското участие.

ДЕЙНОСТИ

Откриване

Обобщение на това какво се случи в предходното занимание.

Загряващо упражнение – Визуален счупен телефон

Всички ученици са наредени в колона, един зад друг, без да виждат какво се случва зад гърба им. Обяснете, че ще покажете едно движение на последния ученик, който ще трябва да го повтори по абсолютно същия начин на стоящия пред него. Останалите ученици в колоната нямат право да се обръщат докато не ги потупаме по рамото. Ще има много смях и ще е шумно, но кажете, че правилата на играта са следните:
-Покажи точно каквото виждаш;
-Не говори и не обяснявай с думи какво виждаш;
-Не подсказвай на останалите, след като е минал реда ти.

Форми на участие (стълбица на детско и младежко участие)

Припомнете:
• Член 12: да участват във вземането на решения по „всички въпроси отнасящи се до детето".
• Член 13: да изразяват мнения и да придобиват и предоставят информация.

Задайте въпроса: Как може да изглежда това участие?

Нека вземем един по-опростен пример.
Храненето вкъщи. Ще разгледаме 3 варианта:
1.Майка ви ви информира какво ще ядете за обяд. (Информиране)
2.Преди да сготви майка ви ви пита дали искате пиле със зеле или пиле с ориз. (Консултиране)
3.Пазарувате заедно и вие предлагате какво да сготвите заедно за обяд. (вземане на съвместни решения и партньорство)
Избори и гласуване (овластяване)
Директорът на вашето училище иска да овласти учениците да вземат решения по различни въпроси.
Има два варианта:
-да пита всеки път всички ученици какво да се прави;
-да се сформира група от 5 ученика, които да представляват всички ученици и те да вземат решенията.
Обсъждаме ползите и недостатъците на двата варианта.

ТЕМА 3 ФОРМИ НА ДЕТСКО УЧАСТИЕ

ДЕЙНОСТИ

Нека се спрем на втория вариант. Необходимо е да изберем 5 ученика за да станат членове на съвета на учениците. Как да решим кои да са тези ученици? Гласуваме?
На ротационен принцип?
Друго?
1.Изиграваме и онагледяваме как се осъществява избора за представителството. Излъчете (изберете) 5 души от класа, които да участват в тази игра. Покажете как действа представителството. Веднъж избрани тези ученици ще ви представляват, не могат да бъдат заменяни. Те ще са вашия глас, те ще защитават вашите интереси, те ще вземат решенията.
2. Дайте няколко казуса за решения от Съвета. Учителят е модератор, като се стреми да дава възможност на всеки от 5-те ученици да се изказва и се увери, че наблюдателите не участват в обсъжданията. Ако все пак някой много иска да участва, покажете, че участниците са демократично избрани и те и само те представляват учениците, така, че само те могат да се изказват.
3. Дискусия: Въпроси към избраните представители и към останалите – Как се чувствахте като представляващи целия клас? Как се чувстваха останалите? Добре ли бяха защитени интересите на учениците? Какво следва от тук нататък? Как мислите, директорът ще вземе ли предвид мнението на учениците? На какво ви прилича това? (Парламент, Общински съвет...)

КАЗУСИ

А. Учениците във вашето училище ще изберат кои рисунки в конкурс по изобразително изкуство ще получат първа, втора и трета награда. Общо 50 рисунки са включени в конкурса. В училището има 350 деца.
Как ще изберете победителите по демократичен начин?

Б. Учениците във вашето училище обсъждат дали децата трябва да имат право да носят мобилни телефони в училище. Някои смятат, че това разсейва и е несправедливо спрямо децата, които нямат мобилни телефони. Директорът на училището е обявил, че децата трябва да получат възможност да решат сами.
В училището има 350 деца. Как може това решение да бъде взето по демократичен начин?

В. Училището ви е получило дарение на стойност 1000 лева. Директорът ви дава възможност да решите как да се похарчи тази сума. Някои ученици искат да се организира парти с хубава храна. Някои предпочитат екскурзия. Други искат с парите да бъдат закупени игри и материали. Един от членовете иска сумата да бъде заделена за спешни случаи. Друг иска да бъде закупена музикална уредба. В училището има 350 деца. Как ще вземете решение по демократичен начин за изразходването на парите?

ТЕМА 3 ФОРМИ НА ДЕТСКО УЧАСТИЕ

ДЕЙНОСТИ

Гласуване „Къде заставаш?“

Разделете стаята на две части и поставете табели СЪГЛАСЕН и НЕСЪГЛАСЕН в двата ъгъла.

Запишете на листи А4 твърденията за дискусия - всяко на отделен лист.

1. Обяснете на децата, че се интересувате от мнението им по някои важни въпроси. Кажете им, че ще прочетете твърдения и становища и всяко дете трябва да реши само дали е съгласно или не с чутото и да застане в съответната част от стаята с табелата. Целта е децата да се стимулират да изказват мнението и позицията си и след чути аргументи да имат възможност да ги променят.

а. Никой не може да говори докато всички не заемат местата си.

б. Колкото по-съгласен или несъгласен е някой, толкова по-далеч от центъра застава.

в. Никой не може да застане по средата, но ако не може да вземе решение или се чувства объркан, може да застане близо до центъра от едната страна.

2. Прочетете ясно първото твърдение на на децата. След това им оставете време да помислят и да заемат позиция.

3. Изчакайте всеки да заеме позиция. След това попитайте ученици от всяка страна защо са застанали на съответната страна. Дайте на учениците възможност да обсъдят гледните си точки. Стимулирайте максимален брой ученици да се включат.

4. След като оставите достатъчно време за дискусия, поканете учениците, ако искат, да променят позицията си. Ако няколко от тях променят мястото си, ги попитайте какво ги е накарало да променят мнението си. Продължете със следващите твърдения.

ТВЪРДЕНИЯ

- Всички деца, даже и най-малките, имат право да изразяват мнението си по въпросите, които ги вълнуват.
- Децата нямат право да участват в процеса на вземане на семейни решения. Родителите по-добре знаят какво е добре за децата. За децата може да е опасно да изразяват мнение по въпроси, свързани с училището.
- Само изявените (с по-добри оценки) или по-големите ученици имат право да участват в процеса на вземане на решения.
- Всяко дете може да участва в училищния парламент / училищния съвет с равни права.
- Деца, които имат проблеми със закона, губят правото си да участват в процесите на вземане на решения. Не всички деца са с равни права на участие. Бедните деца не могат да участват колкото другите.
- Да участваш в училище означава да говориш много в час.

ТЕМА 3 ФОРМИ НА ДЕТСКО УЧАСТИЕ

ДЕЙНОСТИ

Дискусия

а. Как се почувствахте?

б. Беше ли ви трудно в някои случаи да вземете позиция? В кои ситуации?

в. Случи ли се да промените мнението си? Какво ви накара да го направите?

г. Имаше ли някои теми, които ви затрудниха повече от други?

д. Има ли още някои въпроси, по които нямате твърда позиция?

е. Можете ли да участвате в процеса на вземане на решения в своето семейство? В класа или в училище? В общността? В други ситуации в живота?

Закриване – обобщаване на сесията и даване на обратна връзка чрез:

- Нещо, което ми хареса;
- Нещо, което искам да се подобри/промени.

СЪВЕТИ КЪМ УЧИТЕЛЯ

- Уверете се, че всички деца, включително и най-пасивните, са получили възможност да изразят мнението си. Можете да поканите по-неактивните деца да споделят какво мислят, но не притискайте никого да изкаже мнение ако твърдо отказва.
- Ограничете времето за дискусии по твърденията, за да има достатъчно време за повече твърдения.
- За да поддържате интереса на учениците, стимулирайте раздвижването или правете бързи енерджайзери.

МАТЕРИАЛИ И РЕСУРСИ

Детското участие има различни форми. То може да бъде консултативно — когато възрастните търсят мнението на децата по различни въпроси, за да разберат техните виждания, желания или притеснения. Участието може да бъде изразено и в сътрудничество - когато възрастните включват децата в конкретни инициативи и дейности. Участието може също така да бъде водено от децата, когато самите те поемат инициатива за някаква дейност. Всяка от формите на участие е важна и предлага различна степен на възможност децата да оказват влияние, което да води до положителна промяна.

Участието е основно право, но то също така е и средство, чрез което се реализират всички останали права. Осигуряването на информация на децата, насърчаването им да дават глас на своите притеснения, въвеждането на безопасни и достъпни механизми за подаване на сигнали при нарушения на техните права и за търсене на помощ при насилие или злоупотреба, са ключови стратегии за осигуряване на ефективна закрила. Освен това, чрез участието децата придобиват умения, знания и увереност, които подкрепят тяхното развитие и съдействат за достигането на пълния им потенциал.

В България са направени различни законодателни промени и са въведени мерки за насърчаване на детското участие, но все още има неразбиране за това, какво представлява детското участие, липсват ефективни механизми за неговото прилагане, липсва финансово обезпечаване, а също така и опит за съвместна работа с децата и младежите. Често децата и подрастващите в неравностойно положение имат силно ограничени възможности да участват пълноценно и да изразяват своите възгледи в семейството, училище, в услугите и общностите.

ТЕМА 4 ДЕТСКО УЧАСТИЕ В УЧИЛИЩЕ

ЦЕЛИ

- Свързване на обсъжданите теми с настоящата ситуация в училище;
- Обсъждане на проблеми и генериране на конкретни идеи за решения;
- Трениране на умения за намиране на причинно-следствени връзки;
- Осъзнаване на важността от участие във вземането на решения в училище.

ДЕЙНОСТИ

Откриване

Обобщение на това какво се случи в предходното занимание. Спомени и коментари от учениците.

Загряващо упражнение и разделяне по групи

Всички молекули се състоят от атоми. Атомите се движат свободно в пространството. Нека симулираме как се движат атомите, като всеки ученик представялва свободен атом. (Учениците се движат свободно в стаята).

Често обаче, движейки се, и при определени условия атомите се срещат с други атоми и формират молекули. С колко атома ще бъде молекулата е най-интересният въпрос. При команда от учителя „Атоми 3“. Учениците трябва да формират молектула с 3 атома (групиране по 3 души). При команда „Атоми 5“ — група от 5 души. „Атоми 2“ — по двойки и т.н. Последният рунд е с толкова участници, колкото искате да бъде броя във всяка група. Така, на случаен признак имате разделяне по групи, необходими за следващото упражнение.

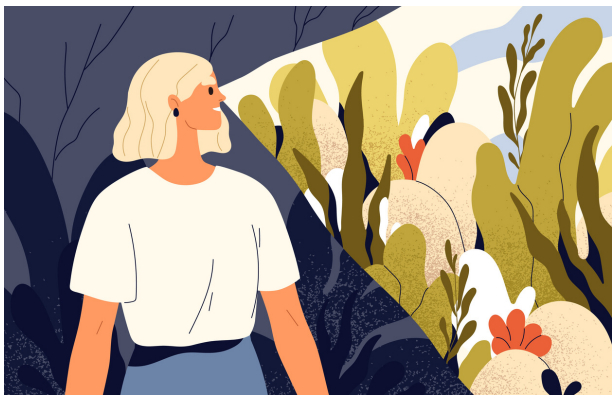

Идентифициране на проблеми
Bright future/Dark future

1. Класът е разделен в 3-4 групи и даваме на всяка група един лист от флипчарт, маркери и флумастери.
2. Всеки лист се разделя на 2 части — в едната учениците трябва да изобразят това, което не искат да се случва в училище, песимистичното бъдеще на училището ни. В дясната част е за училището ни в най-смелите ни мечти. Как изглежда? Какво има? Какви дейности? Какви са децата? Учителите? ...
3. Прави се изложба с всички постери, като групите споделят какво са изобразили/нарисували.
4. Всяка група избира една тема (един проблем), по който иска да работи.
5. Изписват дейностите, които трябва да предприемем, за да решим проблема?
6. Кой може да ни помогне?
7. Представяне на груповата работа.
8. Избор на един проблемите (групите) чрез гласуване, по който ще продължим да работим следващото занятие.

ТЕМА 4 ДЕТСКО УЧАСТИЕ В УЧИЛИЩЕ

ДЕЙНОСТИ

Вариант 2
Дърво на проблемите
(работа в 1 голяма група)

1.Показваме постер с „Дървото на проблемите“ (вж. Приложение)
2.Започваме със ствола на дървото. Там записваме КАКЪВ е основният проблем в училище?
3.Корените – причините за този проблем. Задаваме си въпроса „Защо?“ Защо този проблем съществува?
4.Клоните са последствията – какво ще се случи ако не направим нищо по въпроса.
5.Избор на 1 клон. – Какъв проблем искаме да решим?
6.Какви дейности ще предприемем, за да решим проблема
7.Кой може да ни помогне и как?

Приложение Дърво на проблемите.

Закриване
Обобщаване на сесията и даване на обратна връзка чрез:
-Нещо, което ми хареса.
-Нещо, което искам да се подобри/ промени.

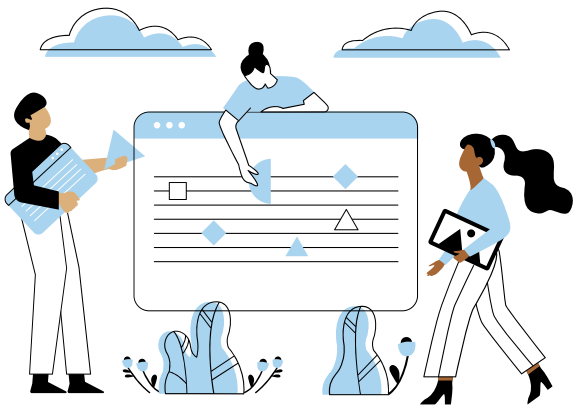

СЪВЕТИ КЪМ УЧИТЕЛЯ

За тази дейност е добре да имате помощник, особено при работата в малки групи, за да подпомага процеса и насърчава учениците.
Насочвайте ги да обсъждат конкретни проблеми и дейности, а не пожелателни и общи, размити постановки.

МАТЕРИАЛИ И РЕСУРСИ

Листи за флипчарт, Маркери

ТЕМА 5 ИНИЦИАТИВИ В УЧИЛИЩЕ

ЦЕЛИ

- Формиране на умения за планиране на конкретна инициатива;
- Подготовка за реализиране на инициативи в училище.

ДЕЙНОСТИ

Откриване

Обобщение на това какво се случи в предходното занимание и коментари от учениците.

Загряващо упражнение „Това не е фотоапарат“

Всички ученици застават в кръг. Учителят започва упражнението за загряване като казва: „Това не е фотоапарат, това е топка.“ И визуализира снимането с фотоапарат и тупането на топка. След това подава въображаемата топка на стоящия до него ученик. Ученикът взема „топката“ и на свой ред казва: „Това не е топка, това е ...“ Измисля някакъв предмет и го визуализира. Така „предметът“, променяки се, при всяко предаване в други ръце минава през целия клас.

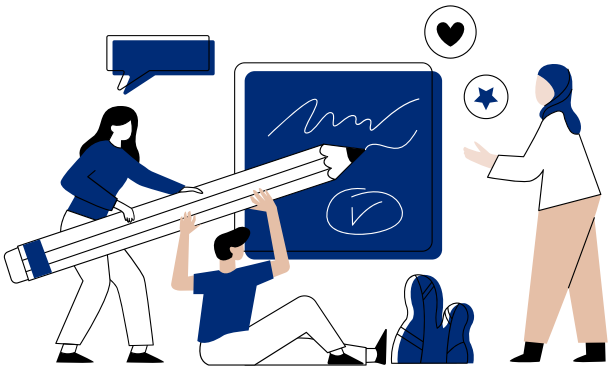

Разработване на екшън план на инициативата

Припомняне на учениците избрания от тях проблем, по който ще работим, идентифициран в предходното занимание.

Днес ще направим план как да реализираме инициативата, работеща за решаването на проблема.

В началото на заниманието заедно, под формата на мозъчна атака, достигаме до общ отговор на въпросите:

Защо? – Какъв е проблемът? Каква е целта?
Какво? – Какви дейности ще направим
Кой? – Кой ще ги реализира и кой ще ни помогне
Кога? – ноември – декември 2022?
Как ще промотираме инициативата си? – социални медии? Постери? Брошури?
Колко?

ТЕМА 5 ИНИЦИАТИВИ В УЧИЛИЩЕ

ДЕЙНОСТИ

Помагайте с отговорите на въпросите, но не отговаряйте вие, а насърчавайте учениците да го направят.
Напишете въпросите на бялата дъска (или на флипчарт) и записвайте отговорите на учениците, техните идеи и предложения.
Разпределете ролите и излъчете отговорници за различни задачи. Например за:
-записване във формуляр (бързо пишещ ученик);
-за попълващ бюджет (за добър по математика);
-визуализиращ процеси (добър художник);
-следящ за времето, отговорник за графика (организиран)
-и т.н.

Представяме формуляра за инициативата, който включва отговори на предходните въпроси.

Приложение „Младежка инициатива“

Представете крайния продукт и попитайте има ли финални забележки, коментари и предложения. Направете план за изпълнението и излъчете отговорници и координатор. Излъчването на екипа може да стане и чрез гласуване.

Закриване
Как се чувствах по време на реализиране на сесиите по програмата.
Какво ми хареса най-много?
Какво запомних?
Какво ще използвам?

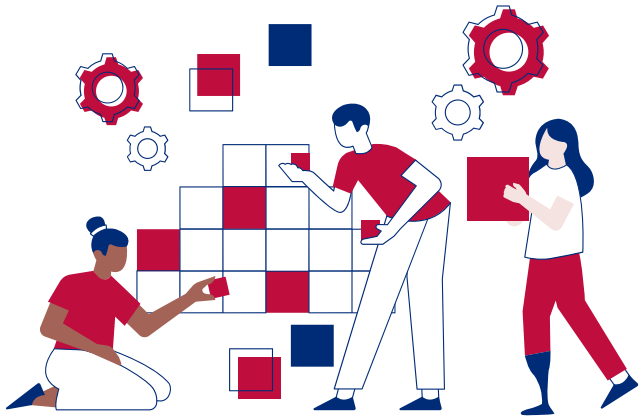

СЪВЕТИ КЪМ УЧИТЕЛЯ

- Насърчавайте дискусията и не показвайте негативно отношение и незабавно изключване на предложение, дадено от ученик, дори ако е напълно нерелевантно. В такива случаи търсете мнението на останалите ученици и задавайте въпроси, които да помогнат на групата да прецени дали предложенията са реализуеми и водят до решаване на проблема.
- Уврете се, че всички ученици имат възможност да участват. Това не означава, че трябва да посочвате конкретен ученик да изказва мнение и да изисквате винаги всеки да има позиция по разглежданите теми. По-скоро опитайте да насърчавате всеки да опита.
- Давайте възможност за различен тип включване – чрез вербално изказване, писмено (запис на флипчарт или на карти), участие в дискусии в малки групи и т.н.

МАТЕРИАЛИ И РЕСУРСИ

Разпечатан формуляр
Презентационна техника

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА И РЕСУРСИ
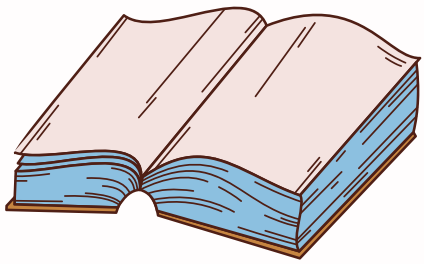
1. КОМПАС, Съвета на Европа, наръчник за обучение по правата на човека
2. Compasito (Компасче) Ръководство за обучение на деца по човешки права, Съвет на Европа
3. Конвенция за правата на детето на ООН – Брошура на Уницеф адаптирана версия за деца
4. Embracing Diversity, ISSA
5. Форми на гражданско участие, Сдружение "Знание" (проект "Инициатива за насърчаване на гражданското участие"